

Natuurpunt participeert in windenergieproject 'De Zesling' in Oostkamp-Beernem

Momenteel loopt een openbaar onderzoek voor het windenergieproject "De Zesling" in Oostkamp-Beernem, een project getrokken door Luminus in samenwerking met W-kracht en Windkracht Vlaanderen. Voor twee van de zes turbines heeft Natuurpunt een opstalrecht verleend, namelijk op twee percelen die deel uitmaken van een 8 ha groot terrein nabij de Merlebeek dat door Natuurpunt wordt beheerd. Meer algemene info over het project is te vinden op www.dezesling.be. We begrijpen dat de participatie van Natuurpunt vragen kan oproepen bij het publiek en de leden van Natuurpunt en dus een woordje uitleg verdient.

Strijd tegen klimaatverandering

Natuurpunt neemt met dit project haar verantwoordelijkheid om Vlaanderen te helpen haar klimaatdoelen te bereiken. De uitdagingen zijn enorm en Vlaanderen zit niet op schema. We zien de negatieve effecten van klimaatverandering elke dag rondom ons, ook in de natuurgebieden van Natuurpunt. De vitaliteit van verschillende boomsoorten neemt af en kwetsbare soorten planten en dieren verdwijnen in toenemende mate tengevolge van extreme periodes van droogte en overstromingen of eutrofiëring. In de strijd tegen klimaatverandering is een snelle transitie naar uitsluitend hernieuwbare energiebronnen essentieel, evenals meer natuur zoals bossen, moerassen en graslanden die koolstof duurzaam kunnen opslaan. Meer robuuste natuur helpt ons ook om de impact van klimaatverandering te bufferen.

Als grootste natuurorganisatie van Vlaanderen wil Natuurpunt niet aan de zijlijn staan roepen, maar samen met de overheid en bedrijven concrete actie ondernemen om klimaatverandering te bestrijden. Zo zal De Zesling evenveel groene stroom maken als het elektriciteitsverbruik van alle inwoners van de gemeenten Oostkamp en Beernem. De opstalrechten leveren een vergoeding op die Natuurpunt integraal zal investeren in aankopen, inrichten en openstellen van meer natuur in de regio. Zo is de samenwerking een win-win voor zowel klimaat als biodiversiteit en worden de middelen die Natuurpunt ontvangt integraal terug ingezet voor het algemeen belang.

Waarom hier?

Alle windturbines zijn gelegen in agrarisch gebied tussen 4 spoorlijnen en de E40-autosnelweg, buiten het Europees beschermd natuurnetwerk (zgn. Speciale Beschermingszones) en niet in beschermd landschap of 'ankerplaats'. Ruimtelijk is het daarmee in principe een locatie die beantwoordt aan de Vlaamse regelgeving voor windturbines.

In 2011 heeft Natuurpunt de eerste gronden langs de Merlebeek verworven met het oog op natuurontwikkeling. Nadien werden wij gecontacteerd om hier een gezamenlijk klimaatproject te realiseren. Omdat Natuurpunt voor het ter beschikking stellen van de grond voor windenergie een vergoeding ontvangt, vinden wij het gepast om de overheidssubsidie van 20% voor de aankoop van het betreffend perceel terug te storten. Op die manier komen deze Vlaamse middelen opnieuw ter beschikking om zo samen meer natuur te realiseren. Had Natuurpunt het voorstel afgewezen, dan zouden de windturbines wellicht op aanpalende percelen in privé-eigendom gekomen zijn, zonder alle toegevoegde waarde.

Natuurdoelen voor het terrein aan de Merlebeek

Momenteel bestaat de 8 ha aan de Merlebeek nog uit bemest en soortenarm cultuurgrasland, naast twee kleine bosjes en een aantal kleine landschapselementen. Eind 2020 kreeg Natuurpunt een subsidieaanvraag goedgekeurd om inrichtingswerken uit te voeren voor herstel van de bloemrijke natte hooilanden die hier ooit voorkwamen. Dat zal gebeuren door omvangrijke graaf- en plagwerken, verbeteren van de waterkwaliteit, instellen van een aangepaste hydrologie en aangepast maaibeheer. Bij de uitvoering van de graaf- en plagwerken zal transport de voornaamste kost zijn, omdat we ook een samenwerking en goed nabuurschap met de omliggende landbouwers nastreven. Hierdoor kan ook de agrarische structuur verbeterd worden (cf. planologische bestemming). De percelen van Natuurpunt zullen globaal dus nog verder vernatten en een klimaatbufferfunctie vervullen (koolstofopslag, waterberging, infiltratie). Het aantal kleine landschapselementen zal toenemen. Op die manier draagt Natuurpunt haar steentje bij om ervoor te zorgen dat Vlaanderen de door Europa opgelegde natuurdoelen kan halen.

Passeert Natuurpunt dan niet verschillende keren langs de kassa?

Voor aankopen kan Natuurpunt meestal rekenen op een subsidie van de overheid, altijd binnen de marges van de begroting. Aankopen in agrarisch gebied en dure aankopen worden proportioneel lager gesubsidieerd. Voor het project aan de Merlebeek is er opstalrecht voor een windturbine op een in 2011 aangekocht perceel (0,4 ha) en daarvoor ontving Natuurpunt een subsidie van 2.028,66 euro. De andere windturbine komt op een perceel verkregen in 2016 en daar werden nooit aankoopsubsidies voor gevraagd. Mochten de windturbines er komen, zal Natuurpunt die 2028,66 euro terugstorten. Dit is een gebruikelijke procedure, die Natuurpunt ook consequent toepast bij bv. onteigeningen voor aanleg van fietspaden of nutsinfrastructuur.

Natuurpunt heeft sinds 2011 geen enkele beheersubsidie ontvangen voor de percelen in de Merlebeek.

Het natuurinrichtingsproject dat minister Demir eind 2020 goedkeurde voor een bedrag van 117.975 euro is eenmalig en wordt sowieso uitgevoerd. De voorwaarde is wel dat Natuurpunt voor deze inrichting nog 11.900 euro aan eigen restfinanciering via giften inbrengt.

Vernielt Natuurpunt natuur in haar eigen gebied?

Uiteraard niet. Als de windturbines zouden gebouwd worden, dan zal na de hoger vernoemde inrichtingswerken enkel het grondvlak van de mast geen topnatuur kunnen worden. De betonsokkel van de mast en werkvlakken worden met voedselarm zand afgedekt, tijdelijke werkvlakken en wegenis worden volledig terug verwijderd, de toegangsweg wordt een wandelpad in zand zodat het natte gebied toegankelijk wordt voor het publiek. Bij tijdelijke bemaling voor de verankering van de turbines zal het water direct opnieuw geïnfilterd worden via de grachtjes in het gebied, zodat er geen verdroging optreedt.

Voor Natuurpunt is het verder zeer belangrijk dat de nodige garanties verstrekt zijn om de impact op vogels en vleermuizen minimaal te houden. Dit zal o.a. gebeuren door tijdelijke stillegging in periodes van verhoogd risico. Aan de basis ligt een grondige natuureffectenbeoordeling waarbij de beste Vlaamse experts zich over het dossier gebogen hebben om de nodige maatregelen uit te werken.

Maar diende Natuurpunt in 2010 zelf geen bezwaarschrift in tegen windturbines in de directe omgeving?

Dit klopt, maar moet gekaderd worden in de context van toen. De sense of urgency en juridische verplichtingen inzake klimaatverandering en energietransitie zijn de voorbije jaren heel sterk toegenomen. Het Vlaamse regelgevend kader voor windenergie (2014) bestond in 2010 nog niet. De technologische ontwikkeling in de windenergie is in positieve zin geëvolueerd (o.a. naar geluidsbeperving en sensoren voor automatische stillegging in periodes van risico's voor vleermuizen) en ook de kennis over de impact van windturbines op natuur is toegenomen. Ten slotte kreeg Natuurpunt in het project van "De Zesling" de garantie op minimale natuurimpact, met nog een extra inspanning voor de percelen van Natuurpunt en dit zowel in bouw- als exploitatiefase. Uiteindelijk zal er enkel op het grondvlak van de windturbine (64m²) geen topnatuur kunnen gerealiseerd worden. Tegenwoordig hanteert Natuurpunt ook een afwegingskader voor een project-per-project beoordeling, o.a. gebaseerd op de leidraad opgesteld door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek en het Agentschap Natuur en Bos.

Besluitvorming binnen Natuurpunt

Net zoals in onze samenleving het geval is, zijn er ook binnen Natuurpunt diverse meningen over windturbines. Ook bij Natuurpunters is er weerstand, zeker als er belangrijke impact dreigt op natuur of waardevol landschap. En soms speelt ook de NIMBY-reflex ('not in my backyard'). Gelukkig groeit binnen Natuurpunt ook meer en meer het besef dat dit niet tot BANANAS mag leiden ('Build Absolutely Nothing Anywhere Near Anyone'), want als we de almaar voorthollende klimaat- en biodiversiteitscrisis niet snel opgelost krijgen, zal dat nefaste gevolgen hebben voor de komende generaties en voor onze natuur. Daarbij moet ook aangestipt worden dat nieuwe technologische ontwikkelingen in de windenergiesector het mogelijk maken om de natuur- en milieu-impact steeds beter te reduceren. Niettemin zal Natuurpunt er altijd op blijven toezien dat de natuurwetgeving strikt gerespecteerd wordt bij de uitrol van nieuwe windenergieprojecten.

De beslissing om dit samenwerkingsproject met de windenergiesector een kans te geven is binnen Natuurpunt niet lichtzinnig gebeurd. Het wordt gedragen door alle bestuursniveaus die democratisch zijn verkozen door de Natuurpuntleden. Nationaal door Natuurpunt vzw en Natuurpunt Beheer vzw; lokaal door Natuurpunt Oostkamp en de regionale koepel Natuurpunt Brugs Ommeland die de afdelingen uit de regio vertegenwoordigt. Om over de impact op natuur garanties te krijgen werd advies ingewonnen bij de experts van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek en het Agentschap voor Natuur en Bos. Een andere voorwaarde die Natuurpunt gevraagd en gekregen heeft bij de uitbaters van de windturbines, is dat burgers ten volle mee moeten kunnen participeren in de winsten van de energieproductie.

Impact op landschap en milieu

Vlaanderen is een dichtbevolkte regio met sterk versnipperde bebouwing. Overal zorgt de komst van windturbines voor verhitte debatten. Windturbines zijn nu eenmaal dominante verschijningen in het landschap. Natuurpunt heeft begrip voor de bekommernissen van burgers die het maar lelijke ondingen vinden of die vrezen voor hinder door geluid of slagschaduw of andere gevolgen. De overheid en de windenergiesector moeten garanties kunnen bieden om eventuele hinder te vermijden en moeten meer inspanningen doen om draagvlak te creëren bij omwonenden. Waarom bijvoorbeeld de bewoners die het dichtstbij wonen niet laten genieten van een fiscaal voordeel of gratis groene stroom gedurende een langere periode? Natuurpunt vindt het alvast ook een goed initiatief dat Luminus wil inzetten op de (her)aanleg van dreven en bomenrijen in de omgeving van de Zesling en ook de omwonenden wil helpen om hun tuinen te vergroenen met houtkanten en bomen die op termijn de visuele impact van windturbines kunnen milderen. En tuinen met meer natuur zijn uiteindelijk ook positief om de klimaat- en biodiversiteitscrisis daadwerkelijk te bestrijden.

Tot slot

De overheid zal naar aanleiding van de vergunningsaanvraag alle afwegingen maken om tot een beslissing te komen. Wij geloven er alvast in dat dit gezamenlijk project tegen klimaatverandering en voor bijkomende natuur een trendbreuk kan vormen voor een ambitieus en klimaatbewust Vlaanderen.

Het bestuur van Natuurpunt Brugs Ommeland & Middenkust

Meer info

Meer info over het natuurterrein waar de twee windturbines komen:

<https://valleivandezuidleie.be/nieuws/nieuwe-aankoop-in-de-vallei-van-de-zuidleie-oostkamp-beer-nem-de-merlebeek/>

Meer info over het windenergieproject met antwoorden op vaak gestelde vragen:

www.dezesling.be

www.oostkamp.eu